

המחול שהוצג בתחרות הבינלאומית לכוריאוגרפים צעירים בכרונינגן היה מחול של ממש: תנועה וריקוד, שאתם מסתתרים תחת סיסמאות

מדי שנתיים נערכת בכרונינגן שבצפון הולנד תחרות של יוצרים צעירים בתחום המחול המודרני. השנה נערכה התחרות ב-29 וב-30 בינואר 2000. לסיבובים המסיימים הוזמנו 14 יצירות, שנבחרו בעזרת צפייה בקלטות וידיאו על-ידי מומחים למחול.

האם אפשר לנסות ולנחש מה יהיו פני הדור הצעיר במחול העכשווי לפי מבחר זה? אין פה יותר מניחוש העתיד וניבוי העומד לקרות לפי מעוף הציפורים ובדיקת הקרביים של בעלי חיים שנשחטו כקורבנות, כפי שהיה נהוג אצל הרומאים. מכל מקום, אף אחד מן המתחרים המוכשרים והפחות כשרוניים, שבאו מאירופה, מארה"ב, מאלג'יריה ומישראל לא תגלה כמבשר עידן חדש ומהפכני. הוועדה הממיינת צפתה ביותר מ-170 עבודות. אבל ללא צפייה במופע חי, יתכן שנבחרו לאו דווקא העבודות המעניינות ביותר. הווידיאו מעצם טבעו עלול להטעות, לטוב ולרע.

ובכל זאת, יש אותות מבשרי טוב במבחר שהוצג. קודם כל נעלמה היומרה הפילוסופית-מושגית, ששלטה במחול בשנים האחרונות - ואולי זה בזכות הוועדה הבוחרת, שניפתה את הקלטות שהגיעו לידיה, והעדיפה את היצירות היותר תנועתיות וריקודיות.

היו בתחרות גם יוצרים ישראלים. סולו של יוסי יונגמן, רקדן בת-שבע לשעבר, בשם "Huaquito",

שבוצע בצורה מהממת ממש על-ידי הרקדנית פאם, שאף היא היתה חברה בבת-שבע, בשנים 97-1993, ושיש לה חזות מזרח-אסיאתית מרשימה. היצירה עצמה והביצוע המבריק לא הועילו ליונגמן, ועבודתו לא נכללה בנבחרת הסופית.

אורי איבגי, רקדן הלהקה הקיבוצית לשעבר, היושב כבר זמן מה בהולנד, הגיש את הדואט "Longing", שאותו רקד עם מיכל שרון. זו עבודה משעשעת, קרקסית, עם תפאורה פעילה לצלילי המוסיקה של נינו רוטה ותלבושות שהן גרסה קריקטורית של חצאית ה"טיטי" הבלטית המסורתית. יש בעבודתו של איבגי משהו מן הנימה הקצת עצובה של הומור יהודי. בעיני הוא מין וודי אלן מרוקאי.

אינני יודע מדוע החליטו השופטים לא לכלול גם את עבודה זאת בין השש שהגיעו לסיבוב הגמר. בכל מקרה, בקטגוריה של "פרס הצופים", שהקהל מצביע עליה בקלפי עם צאתו מן המופע, זכה איבגי ונכנס לסיום. אם כי "פרס הקהל" אינו גבוה - כ-5,000 ש"ח לעומת כ-100 אלף ש"ח לזוכה הראשון - הוא תיקן במידת מה את עיוות הדין שגרמו השופטים.

על החשיבות שיכולה להיות לפרס הקהל ניתן ללמוד מן המקרה של איציק גלילי. לפני שנים אחדות, בראשית שנות ה-90, זכתה עבודתו "אפקט הפרפר" בפרס הקהל בתחרות כרונינגן, וזה פתח לפניו דלתות רבות בהולנד. היום גלילי הוא לא רק מנהלה האמנותי של להקתו "Galili Dance" שהיא הלהקה העירונית של כרונינגן, אלא גם המנהל האמנותי של התחרות.

בפרס הראשון זכה כוריאוגרף בריטי צעיר בשם דארן גיונסון (Darren Johnson) על יצירתו "Electasticelasticity". גיונסון גם חיבר את המוסיקה לדואט זה ועיצב את התאורה, שהתבססה על הקרנת פסים צבעוניים משתנים. זוהי עבודה מעניינת, הלוכה בתאורה החשוכה האופנתית ובעיצוב תלבושות סתמי מדי. גיונסון הוא בוגר בית הספר Laban Centre שבלונדון, שאותו הוא סיים השנה. גם הזוכים בפרס השני בתחרות הם בוגרים טריים של אותו מוסד. וזה בהחלט מקנה Laban Centre יוקרה.

"Duel" מאת לוקה סילבסטרני (Luca Silverstrini) האיטלקי והרקדנית השווייצרית בטינה סטריקלר (Bettina Strickler) הוא דואט משעשע, ריאליסטי עם הומור ואירוניה עצמית. הוא בנוי היטב, מבוצע מצוין ודווקא אי היומרות שבו שובה לב. שני היוצרים-המבצעים זכו בפרס בסך כ-10,000 ש"ח. אני הייתי מעניק להם את הפרס הראשון, בזכות הנימה האנושית והתיאום המצוין בין הגבר לאישה, והיחסים ביניהם. זהו דואט על דו-קרב בין המינים, נושא כביכול נדוש, שזכה לטיפול אישי ויפה מאוד.

לאורה מורו (Laura Moro) האיטלקיה הביאה לתחרות יצירה שיש בה שימוש מענין בווידיאו - אם כי למה שהוקרן על המסך לא היה קשר ממשי למה שנרקד. מורו תיעדה עבודות יד, משחקים חברתיים ושאר

"A Chi Tocca Moro" מאת לורה מורו צילום: בן-ואן-דוין
"A Chi Tocca Moro" by Lora Moro, photography: Ben van Duin

"ללכת על העננים" מאת קרלוס דה מתוס, צילום: בטינה סטוב
"Walking on Clouds" by Carlos de Matos, photography: Betina Stob

שש נפשות והומלס

מחפשות משמעות

בחיים

איציק גלילי משמש כמנהל האמנותי של הלהקה העירונית של כרונינגן. בשנים האחרונות ראיתי עבודות אחדות שלו, שכל אחת הצטיינה במחשבה בימתית וכוריאוגרפית מקורית ומרתקת.

המחול הטרי שלו "Beautiful You" נפתח בתמונה שבה שישה בחורים ניצבים לפני הצופים ומחליפים ביניהם בגדים, עד שהדמויות הופכות למטושטשות. רק גיא ויצמן, בדמות גבר מאוד "יהודי", נותר כפי שהוא.

התפאורה היא של דירה שבה שלוש דלתות, מראה גדולה בקיר אחד ומולה, בקצה האחר של הדירה, מטבח שבו מקרר וכיור.

התנועה מהממת בזרמי המרץ והתקפנות של ששת הבחורים, ומזכירה את תיאטרון התנועה של לוד ניוסון "DV8". למשחקי הכוח והשליטה של השישה מתגנבת דמות נוספת, של ייצור זעיר וכפוף, עטוף כולו סמרטוטים. זוהי דמות של הומלסית מכורבלת הנעה בין הגברים כמישהו זר לחלוטין.

החבריה עפים ונופלים, נאבקים ובייחוד מתלבשים על אחד מהם, שהוא, כנראה, הומוסקסואל. הוא נותר בתחתונים בלבד, וברגע מסוים תופסים היתר את ההומלסית המכורבלת, ודוחפים אותה ללא רחמים אל כיור המטבח, לביוב.

זהו רגע מפתיע, coupe de theatre אמיתי. אין זה נאה למבקר לגלות סודות ולקלקל את ההפתעה שהכין היוצר לצופים, אבל ללא תיאור התרחשות זאת, אי-אפשר לתאר את המחול.

וההמשך מפתיע עוד יותר: בשניות אחדות של חושך בימתי, מתהפך המטבח כולו, והופך לעינינו לשפת ים באי טרופי מואר שמש, ועליו עץ דקל גדול. אבל גם בגן-עדן טרופי חלומי זה אין נחת, כי מי שנמצא שם הם הקבצנית וההומו, שאינם יכולים להגיע לשום אושר חושני.

גלילי טוב הוכיח שהוא יודע לברור לו רקדנים מצוינים ושיש לו דמיון פרוע ונפלא.

מחוות של יומיום בכפר איטלקי נידח. זהו מחקר אנתרופולוגי מרתק, שאינו ממש מחול.

גם יוצרים אחרים השתמשו בטלוויזיה ובהקרנות. כך, למשל, הרקדן יליד אלג'יר, סמיר אקיקה (Samir Akika) הרוקד בגרמניה, שניסה ליצור מעין תמונה ריאליסטית של אלימות בעיר הגדולה. אקיקה לא יצר משהו מיוחד או אישי ולא זכה להיכלל בשישייה המסיימת.

יוצר הולנדי צעיר, ג'אן לואי בארניג (Jan Louis Barning) הציג במופע שלו "Trium Virat" מחול לשניים, שהם בעצם שלושה. בעזרת צלליות של דמויות הגדלות וקטנות הוא יצר מופע קצת מסתורי, באמצעים שמוכרים מעבודות מסוימות של פילובולוס. עבודה נאה, אבל האמצעי המצוין של מסכים חצי שקופים, היוצרים צלליות, לא נוצל לבניית מחול מרתק.

מי שבאמת היו ראויים לפרס מיוחד או לפחות לציין לשבח, היו טכנאי הווידאו, שלא רק תיעדו את התחרות כולה, אלא גם הקרינו בו-במקום את מה שהם צילמו, במעין אילתור של וידאו, שכלל תערובת של צילומי תקריב, מזוויות שונות וזה על גבי זה, כמין פוטומונטז'. הם יצרו מעברים שהיו הרבה פעמים מעניינים ויפים, ושבהם נחשפו פנים שלא נצפו בביצוע הבימתי עצמו, ושהיו לעיתים הרבה יותר מרתקים מן העבודות שתועדו.

תחרויות בינלאומיות אמורות להוכיח את ערכן בכך, שזוכים בעבר אכן מוכיחים שהפרסים שבהם זכו קידמו את הקריירה האמנותית שלהם. במקביל לתחרות כרונינגן השנה התקיים מופע של גאלניה בוריסובה, כוריאוגרפית מבולגריה, שזכתה בפרס הראשון ב-1998. היא הביאה לכרונינגן קבוצה של שמונה רקדנים ורקדניות מסופיה, ועבדה איתם כשבועיים בתיאטרון הגדול של העיר על יצירתה "Ataraxia". זו יצירה שבה נעים הרקדנים בחופשיות נינוחה ויוצרים מבני תנועה שהם לעיתים ריאליסטיים, ותמיד מוסיפים לפעולות היומיומיות קצת שאר-רוח. כנראה שבוריסובה זכתה בפרס הראשון בצדק. חבל שהתלבשות נראות קצת מיושנות, שייכות לאופנה של שנות ה-80.

"את(ה) יפה" מאת איציק גלילי, צילום: קארל זואנלד
"Beautiful You" by Itzik Galili, photography: Karel Zwaneveld